

Uluslararası Kimlikler: Londra'da Kıbrıslı Türk, Kürt ve Türk Göçmen Çocukları

Büşra ESKİYAZICI*

Doğuş Şimşek, 2016, *Uluslararası Kimlikler: Londra'da Kıbrıslı Türk, Kürt ve Türk Göçmen Çocukları*, Bilgi İletişim Grubu Yayıncılık, 1. Baskı, s.154, İstanbul-ISBN: 978-605-399-444-2

Bu çalışmada, Londra'da bir sebeple yaşamak durumunda olan ya da kalan Kıbrıslı Türk, Kürt ve Türk göçmen çocukların kimlik algıları kimlik oluşum serüvenleri kendilik kavramını ve kendi öz benliklerini nasıl adlandırdıklarını ve izah ettiklerini gündelik yaşamdaki tecrübeleriyle uluslararası göç olgusu izah edilmiştir. Göç eden çocukların Londra bölgesi Türk Kürt ve Kıbrıslı Türk göçmenler üzerinden göçmenler toplumunda kendilerini nerede görüyorlar hedefli bir çalışma olup görüşmeler sosyolojik temelli açıklamalar ve kuramlar destekli bir çalışmadır. Göç olgusunun göçmen çocuklar/gençler üzerinde nasıl bir etki alanı oluşturduğu ve bu etki alanının dinamiklerinin aynı minvalde farklı yerlerdeki görüşmelerin bazı sosyolojik kuramlarla da temellendirilmeye çalışılan bu çalışmada kimlik kavramının nasıl inşa edildiğini farklılaşması aidiyet kavramı tüm bunlarla birlikte uluslararasılık kavramlarının ise farklılaşan ve birebir tecrübe edinmiş bireylerle yapılan görüşme sonucunda bir çalışma olup genel anlamda sınırlı kalan bir kavram olduğuna yazar karar vermiştir. Göç veren ve göç alan ülke ile etnisitenin kültürel bağların etkin ve baskın olacağı düşünülecek başlanılan bu çalışma, yapılan araştırmalar ve gerçekleştirilen görüşmeler sonucu farklı düşüncelerinde varlığını ortaya koymaktadır.

* Felsefe Grubu Öğretmeni, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Felsefe Bölümü Mezunu, busraeskiyazici@gmail.com

Kimi çocukların gençlerin evrensel anlamda globalleşen yaşamda kimlik tanımlamaları ve anlayışları yaşama adapte olmalarını etkilediği de saptanmıştır. Bu minvalde kimlik tanımlamaları aidiyet anlayışlarına göre olsa gerek zengin değişken çeşitli ve sürekli bir dönüşüm süreci içerisinde olan kimliklerin barındığı Londra da yaşayan Türk Kürt ve Kıbrıslı Türk çocuklar üzerinde anlatılmıştır. Londra da kimlikleri belirlerken geldikleri yerin kültürü mü ayrıldıkları yerin kültürü mü yoksa kültürler arası geçiş yaparak her iki kültürden nasıl etkilendikleri ve aidiyetlerini kültürel anlayışlarını ve yaşayışlarını nasıl kurguladıkları yapılan görüşmelerde anlamlandırılmaya çalışılmıştır. Göç eden çocukların göçtükleri yerleri aidiyet oluşumlarına göre kendi kimliklerini tanıdıkları kadar diğer bir taraftan da hâlihazırda o ülkenin vatandaşları tarafından da kendilerini tanımları durumu oluşmaktadır. Londra da belli başlı göçmen mahalleleri diye ayırt edilmiş konumlar vardır buralarda çoğu göçmen rahat yaşayabilmekte fakat farklı kültürleri öğrenememekte entegre olamamakta ve oryantasyon sürecine tabii olamamaktadırlar bunun sebebi ise yapılan mülakatlar görüşmeler sonucunda Londra'nın merkezine gittikleri zaman ya da bu göçmen mahallelerinin dışına çıktıkları zaman ötekileştirilmekte oldukları bu çalışmada yazar tarafından belirtilmektedir. Göç eden gençler çocuklar göçmen oldukları için tek bir kimlikle kendilerini tanımlayamamaktadırlar beynelmilel bir kimlik algısına tabii olmak durumunda kalan gençler sadece göçmen mahallerinde yaşarsak burada ki oluşuma Türkiye'den de alışkın olduklarını ve bu sınırlar içerisinde de gelişimsel olarak kültürel sosyal anlamda bir katkı bu durumun sunmayacağını bilakis dar bir alanda göçmen olarak yaşamak psiko-sosyal açıdan insanın özelliklerine aykırı olabileceği anlaşılmaktadır. İnsan sosyal bir varlıktır farklı kültürde dinde ve ırkta özelliklere sahip olan insanlarla ortak alanlarda buluşabilmeli ki ve hem onlardan kültürel anlamda bir şeyler öğrenebilmeli hem de bir şeyler öğretebilmelidir.

Göçmen çocuklar için "nerelisin?" sorusunun tek açık net bir yanıtının olamaması aslında bu çalışmanın önemini vurgulamakta olup karmaşık cevaplar içeren soru olarak değerlendirilmekte, çünkü göçmen çocuk farklı anne babanın etnik kimliğinden belli bir yaşa kadar yaşadığı yerin kültüründen ve bir veya daha fazla göç yapmış olabilecekleri yerin kültüründen etkilenmekte ve etkilenmektedir. Bu etki alanları kimlik oluşumunda Giddens'in yapılaşma kuramı bağlamında Kıbrıslı Türk, Türk ve Kürt göçmenlerin etkileşimlerini sorgularken kullanılmış aynı zamanda etkileşimi Kültür ve dil üzerinden etkileyen unsurlara (medya, dernekler, aile) da değerlendirilmektedir. Kimlik tanımı

karmaşık dinamikleri içerisinde barındırmaktadır. (sosyo-kültürel, psiko-sosyal yapı ekonomik durum politik anlayış gibi). Göç eden çocuklar ya asimile olacak ya da kendi kültürlerini o bölgeye taşıyacak ya da asıl köklerinden ve kadim değerlerine bağlı kalarak ek olarak göç ettikleri yerin normlarını da öğreneceklerdir. Asimilasyon; iki kültür arasında kalmak, kültürel çatışma, melez kültür, kültürel alışım (üçüncü alan) olarak tanımlanmaktadır. Kimlik kavramı sosyal ilişkiler çerçevesinde değişen farklılaşan anlamlarında türlü açılardan izahatı yapılmaktadır. Alternatif kimlik tanımı olarak Stuart Hill; “kimliği tanımlanmamış süreci devam eden bir üretim süreci içinde düşünmek gerekir” demiştir. Kimlik tanımlamaları göç eden göç alanlar tarafınca ve bu tarafların analizini yapan sosyologlarca daha kapsayıcı ve perspektiflerin çeşitlendiği anlamlarla tanımlanmakta tarif edilebilmekte olup kimlik kavramı aidiyet gerekliliği ile bağlantılıdır, denilmiştir. Birey kurumlar arasında kolektif bağ kurar ve birbirlerini de etkileyerek yeniden kimlik tanımlarını oluşturmaktadırlar.

Giddens’in yapılaşma teorisine binaen dil-güç ilişkisi -gelenekler-kolektif bilinç oluşumları ile yeni kimlik tanımlamaları yapılmasını mümkün kılmıştır. Ulusaşırı göç kavramı ise en az iki ülke ile olan ilişkileri açıklamak için kullanılmıştır. Göçmen çocukların kimlik oluşumları üzerinde dernekler sivil toplum kuruluşları, okullar, medya ve aile gibi dinamiklerin analizleri yapılarak kimlik oluşumları öğrenilmesi mümkündür. Giddens’e göre sosyal ilişkiler farklı kimlik oluşumlarını da beraberinde getirmektedir. Bireyler bireylerle ve bireyler farklı gruplardan oluşan gruplarla etkileşim içerisinde olarak kimlik algılarını kimliklerini aidiyet tanımlarını oluşturmaktadır. Göçmen çocukların sosyal ilişkileri aile, arkadaş, akraba, diğer göçmenlerle olan ilişkileri, etnik gruplar ve çoğunluk kimlik inşasında etkili olmaktadır. Göçmen çocuklardaki dil yetersizliği sosyal bağların zayıf kalmasını kısıtlı etkileşimi ve bununla birlikte kişisel gelişimi ve etkileşimi doğrudan etkilemesi münasebetiyle kimlik oluşumunu etkilediği görülmüştür. Kimlik tanımı için tüm bu faktörler ve kuramlar deneyimler tecrübeler gündelik öğretiler temelinde insan faktörünün psiko-sosyal kültürel biyolojik fiziksel tüm gereksinimleri ve özellikleri yetki ve yetileriyle geniş kapsamlı kimlik tanımı yapılması öngörülmüştür. Robins’e göre ise kimlik deneysel insanlar ve ruhsal insanlar kavramları ile ancak yapılmaktadır. Anthias ise “yer değiştiren” ve “belirlenmiş konumlar” terimleri ile sosyal süreci anlamak için bölge ve bireylerin içinde buldukları ilkeler ve neticelerin de gündeme alınması gerektiği vurgulanmıştır.

Yazarın bir diğer önemli kavram tanımlaması ve çalışmanın ana çözümleyici kavramı olarak belki de kullandığı uluslararası kavramı bu kavram 1990'lı yıllarda diaspora olarak bilinen ve göçmen topluluklarının tanımlamasında kullanılan bir terim olup genel olarak ise, "yurtlarından başka ülkelere göç edilmeye zorlanmış göç alan ülke ile göç veren ülke arasında kalmış, ulusal sınırları aşan ve ortak deneyimleri paylaşan toplumları kapsar" (Webner, 2002). Bir başka araştırmacıya (Cohen, 1997) göre diaspora toplumların zorunlu göçe maruz kalmalarından ziyade ekonomik nedenlerle açıklanması gerektiğini belirtmiştir. Cohen, göç olgusunu ekonomik dinamikler ile açıklarken Webner, sosyal politik ve ekonomik dinamiklerin bütünüyle açıklama yoluna gitmiştir, tüm bu örnekler ile ve yapılan çalışmalarla ve birden fazla temellendirmeye göçün olgusal analizi tanımlanmıştır. Stuart Hall ise diasporik kimlikler kendilerini devamlı olarak yeni üretirler kök-ülke-toplum farklı şekillerde özdeşleşmeyi gerektirir olarak çıkarımını yapmıştır. Kimlik oluşumunda ailenin rolü etnisite birincil nesil olma ve ikincil nesil olma durumlarından etkilenilmiştir. Yazara göre ise; "Diaspora ulus devlet etnisite ve kolektif kimlik aidiyetlerini öne çıkararak; göç alan ve veren ülke ile güçlü bağları olan ve iki ülkede de aktif olan göçmenleri içerir" çıkarımı yapılmıştır. Son dönemdeki bu kavrama ek olarak uluslararası kavramı eklenmiş olmakla beraber göç alan ile göç veren ülke arasındaki ilişkiyi vurgulamaktadır, der yazar ve bu çalışmayla birlikte yetersiz bir tanımda olabileceğine çalışmanın içerisinde yer de vermiştir. Vertovec'e göre ise uluslararası kavram yapısalcı perspektiften yaklaşarak kişilerin hareketlerini kurumlar ve sosyal ağ örüntülerinin etkisi altında olduğunu sosyal morfoloji bilinç kültürü kültürel üretim şekli sermaye politik ağlar ve yer ile yerelliğin yapılandırılması olarak ek sunmuştur. Vertovec uluslararası kavramı kurumlar teknoloji-medya ve kolektif bilinç ile tarif etmiştir. Vertovec savında yazarında açıklamalarına göre de bakılacak olursa; sosyal ilişkiler ve deneyimler göç eden ve göç veren bireylerin sosyal insani ilişkileri ile tecrübe edindikleri ile anlamlandırılabilmesine vurgu yapılmıştır. Bu tip sosyal ağların aktif ve uygulanabilir olması göç alan göç veren ülkeler arasında bağları aktifleştirdiği vurgulanmıştır.

Faist de göre ise üç tür uluslararası alan vardır akraba grupları, değiş-tokuş temelli ağlardaki uluslararası devreler, dayanışmanın yüksek derecelerde olduğu uluslararası topluluklar olarak izah edilmiştir. Uluslararası sosyal alanlar bu çalışmada uluslararası medya toplum dernekleri okullar söylemler ritüeller sosyal ağlar semboller diller ve göçmen çocuklarının göç alan göç veren ülkede bulunan aileleri arkadaşları akrabaları ile ülkelerle kurdukları idari ve siyasi ilişkileri kapsamaktadır

vurgusu yapılmıştır. Ulusaşırı sosyal aktif ve sağlıklı bağlantı kurabilmenin ilk ilkesi dil etkenidir ki insanlar arası kültürel sosyal tüm bağlantılar bu yol ile bağlanmaktadır. Kimlik tanımı aidiyet kavramı ile oluşarak ulusaşırı bir oluşumu sağlamaktadır ki bunlar girift bir yapı olup birbirlerinden hem etkilenmekte hem de birbirlerini etkilemektedir. Londra Türk, Kıbrıslı Türk ve Kürt göçmen çocukların kimlik oluşumları geldikleri ve gittikleri yerin sosyal kültürel dini siyasi özelliklerini karşılaştırmaları uyum sağlamaları ya da birbirlerinden ayırt etmeleri ile oluşan kimlik algılarına göre aidiyetlik kavramını oluşturarak bu oluşumda derneklerin yapmış oldukları faaliyetlerin etkisiyle bir yönde ya da her iki yönleri ortak noktada payda da buluşturarak inşa edecek oldukları, yapılan görüşmelerde ve türlü örneklerle analizlerle karşılaştırmalarla çalışma içerisinde misallerle birlikte bilgi sahibi olmak mümkün olmaktadır. 1960'lı yıllardaki göç olgusunun ekonomik odaklı 1970'li göçlerin siyasi odaklı mezhep çatışmalarından doğan göçlerin din odaklı olması durumu insanın tarihsel serüvendeki yolculuğunda göç olgusunu şekillendirmiştir.

Bu çalışma Londra da yaşayan Türk Kıbrıslı Türk ve Kürt temelinde mevzuyu açıklayabilmek için Filipinlilerin göç olgusundan etkilenmeleri Karayiplilerin göç olgusundan İtalyanların göç olgusundan nasıl etkilendikleri örneklerle yer yer bahsedilerek çalışmanın hedefi pekiştirilmiştir. Derneklerin göçmenler üzerindeki etkisine tesir alanlarına ve ne şekilde olduğuna yapılan görüşmelerde çocuklarla ayrı ayrı sorulmakta ve göçmen çocukların etnisitelerine göre kendilerini ait hissettikleri kültürel sosyal siyasal dini yapılanmayla kimlik oluşumlarına göre ifade etmiş olup bu minvalde çalışma aslında bu cevaplarla amacına ulaşmıştır, denilebilir. Pek tabi kimlik oluşumunda en etkin rollerden hatta ilk doğrudan ve en etkin okullarda olduğu görülmekte sınıf ortamında ötekileştirilme akran zorbalığı görmek mümkün olmuştur. Aidiyet kavramlarında da ailenin olduğu yere mi ait hissederiz yoksa iş alanının olduğu yere mi ait hissederiz sorularının cevapları yapılan görüşmelerde farklı gerekçelerle her açıdan cevap veren göçmenler olmuştur. Aslında bu soruların ve cevapların çeşitliliği farklı insanların farklı bakış açıları yaşanmışlıkları öncelikleri değer yargıları etkilemektedir. Göçten sonra neler olur? Sorusuna verilecek cevabın bir nevi olumsuz cevap eğilimi yüksek olan soru tipini düz anlamda vermektedir oysaki gelişen teknoloji ve etkileşim ağlarının çeşitlenmesi tarihsel süreçte yerini göçmenler gittikleri ülkeye neler götürürler göç alan ve göç veren toplumları sosyolojisi nasıl etkilenir gibi geniş açılı insanın gereksinimlerine yönelik öncelikleri ve ihtiyaçları hayatı nasıl hangi değerler üzerine kurguladıkları ve beklentilerine göre çe-

şitlilik arz etmekte olduğu bu çalışma ile yapılan yeni nesiller çocuklar ve gençler üzerinde yapılan görüşmelerde saptanmıştır.

Bu minvalde uluslararasılık kavramı yetersiz bir kavram olduğu bu çalışmada belirtilmiştir. Göçmenlerin bilhassa bu çalışmada yer verilen yaş grubu çocuklar ve gençler kimlik tanımlamalarında ulusal etnik kültürel kimlik kalıpları içerisinde değil sosyal ağ ve gündelik deneyimler etki alanları ile değişebilir bir kimlik tanımına gitmekte oldukları da saptanmıştır. Sosyal ve kurumsal ilişkiler içerisinde kimlik tanımı yapılmıştır. Globalleşen kozmopolit yaşam deneyimleri tarihsel süreçte göç alan göç veren ülkelerde yaşayan bilhassa gelişimi akademik sosyal fiziksel biyolojik anlamda devam eden gençler ve çocuklar üzerinde farklı tanımlamaları ve açıklamaları gerekli kıldığı bu çalışmada görülmektedir. Etnik, ulusal ve kültürel tanımlar içerisinde yapılan görüşmede yeni kavramlar farklı yaklaşımlar tarihsel süreçte değişen sosyoloji ile yeni kavramların olması gerekliliği, Türk Kıbrıslı Türk ve Kürt Göçmen çocuklar üzerinden anlatılmaya çalışılmıştır.